

Vitenskapelig navn: *Pistia stratiotes* L.

Norsk navn: **Muslingblom**

Familie: Araceae – Myrkonglefamilien

Artsbeskrivelse

Muslingblom *Pistia stratiotes* er en frittflytende vannplante (lemnide) og er den eneste arten i sin slekt. Den har tykke, dunhårete og brede blader i en rosett (figur 1), med røtter hengende ned på undersiden (figur 2). Arten er svært variabel i størrelse, og rosettene kan variere fra 2-5 cm, som er vanlig her i landet, og opp til 30-40 cm i varmere strøk.

Bladene er langsgående stripet med utstående nerver og overflaten er dekket av korte, lyse hår som er vannavstøtende og dermed gir planten større oppdrift. Bladformen er omvendt eggformet og har nokså tverr topp med bølget rand.

Muslingblom er flerårig, men danner ikke spesialiserte overvintringsskudd (vinterknopper, turioner).



Figur 1. Tett bestand av muslingblom *Pistia stratiotes* kan dekke vannflaten fullstendig i beskyttede næringsrike lokaliteter. Botanisk museum, Tøyen, Oslo. Foto: ©Birna Rørslett.



Figur 2. Rosettbladene har mange og lange rottråder. Ringstilla ved Lillestrøm, Akershus. Foto: ©Birna Rørslett.



Figur 3. Bilde av den norske forekomsten av muslingblom (lysgrønne flytende rosetter) i 1989, det hittil siste observasjonsåret i Norge. Den er omgitt av storandemat *Spirodela polyrrhiza*, som her er sterkt rødfarget også på oversiden. Ringstilla ved Lillestrøm, Akershus. Foto: ©Birna Rørslett.

Blomsterstanden er et lite aks som sitter innesluttet i en hylse (spatha) i midten av rosetten (figur 4) og har hann- og hunnblomstene adskilt. Kantene på hylsen har lange hvite hår.



Figur 4. Nærbilde av blomsterstand hos muslingblom. Botanisk hage, Tøyen. Foto: ©Birna Rørslett.

Økologi

I tillegg til spredning med frø, kan muslingblom formere seg vegetativt med knoppsskyting, med småplanter som er forbundet til morplanten med utløpere. Arten setter ikke frø i Norge, men har enkelte somre reprodusere vegetativt.

Muslingblom finnes først og fremst i beskyttede områder i grunne, næringsrike vannforekomster. Planten tar opp næringsstoffer direkte fra vannet. I Asia finnes den både i kalkrike og kalkfattige lokaliteter (egne obs.) og benytter sannsynligvis CO₂ fra lufta som karbonkilde. Den ene norske lokaliteten er en kalkrik og hypereutrof vannforekomst. Planten har optimal vekst ved 22-30°C og næringsrike forhold (Pieterse et al. 198, referert i EPPO 2017). Den tåler ikke frost.

Planten er kjent som et meget stort miljøproblem i varmere strøk (CABI.org), og regnes som et eksisterende eller sannsynlig miljøproblem i flere europeiske land, bl.a. Storbritannia (BSBI.org).

Utbredelse

Muslingblom er en tropisk art, sannsynligvis opprinnelig fra Sør-Amerika. Enkeltforekomster av arten ble registrert i sentrale og sørlige deler av Europa allerede på 1970-tallet, men først etter 2000 regnes den som etablert i dette området (EPPO 2017), og er nå kjent fra mer enn 15 ulike land i Europa (Schou m.fl. 2017, CABI.org). Forekomstene kan skyldes utsetting av akvarieplanter eller ubevisst spredning via mennesker, evt. plantefragmenter kan ha blitt fraktet med vannfugl. Arten er funnet et par ganger i Danmark og Sverige.

Muslingblom er bare funnet én gang i vårt land, i kroksjøene ved Leira i nærheten av Lillestrøm, Akershus (figur 5). Her dannet den en større forekomst i 1988-89. Planten er ikke gjenfunnet senere. Vi regner ikke med at muslingblom kan overvintre i det kalde klimaet i Nord-Europa, men endringer mot et varmere klima vil muliggjøre en etablering over store deler av Skandinavia (Hallstan 2005).

Referanse: Birna Rørslett og Marit Mjelde 2021. Faktaark: *Pistia stratiotes* Muslingblom. Versjon 1. Fotoflora vannplanter. Norsk institutt for vannforskning.



Figur 5. Forekomsten av muslingblom i Norge (artskart.no, hentet 11.11.2019). Arten er ikke gjenfunnet i Norge etter 1989.

Fremmed art

Muslingblom er en fremmed art i Norge. Som frittflytende vannplante vil den ikke overleve en vanlig vinter her i landet og er derfor ikke risikovurdert (Elven m.fl. 2018).

Hovedkjennetegn

Muslingblom kan identifiseres ved følgende kjennetegn:

- Frittflytende vannplante med lange røtter i knipper under
- Rosettbladene er dunhårete, trinne, butte og med nedbøyd spiss
- Rosettbladene er bredest i ytre del
- Små blomster er omgitt av et kanthåret hylster

Forvekslingsarter

Muslingblom har ingen forvekslingsarter her til lands.

Referanser

Elven R, Hegre H, Solstad H, Pedersen O, Pedersen PA, Åsen PA og Vandvik V (2018, 5. juni). *Pistia stratiotes*, vurdering av økologisk risiko. Fremmedartslista 2018. Artsdatabanken. Hentet (2022, 15. januar) fra <https://www.artsdatabanken.no/fab2018/N/1794>

EPPO 2017. *Pistia stratiotes*. European and Mediterranean Plant Protection Organization. Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2017) 0 (0), 1–7. ISSN 0250-8052. DOI: 10.1111/epp.12429.

Roelofs, JGM. 1983. Impact of acidification and eutrophication on macrophyte communities in soft waters in the Netherlands. I. Field observations. *Aquatic Botany* 17: 139-155.

CABI.org. Invasive Species Compendium. Datasheet *Pistia stratiotes* (water lettuce). Last modified 20.2.2019. <https://www.cabi.org/isc/datasheet/41496#tobiologyAndEcology>. Hentet 7.10.2019.

Hallstan, S. 2005. Global warming opens the door for invasive macrophytes in Swedish lakes and streams. M.Sc. thesis, Department of Environmental Assessment, Swedish University of Agricultural Sciences Uppsala, Report 2005:27.

Schou, J. C., Moeslund, B., Båstrup-Spohr, L., Sand-Jensen, K. 2017. Danmarks vandplanter. BFN's Forlag.

Referanse: Birna Rørslett og Marit Mjelde 2021. Faktaark: *Pistia stratiotes* Muslingblom. Versjon 1. Fotoflora vannplanter. Norsk institutt for vannforskning.